

Wyzwania rozwoju gospodarczego ChRL w 2022 r.

Marcin Przychodniak, Damian Wnukowski

Ubiegły rok i początek bieżącego były udane dla chińskiej gospodarki korzystającej z odbicia po spowolnieniu wywołanym pandemią COVID-19. Zmiany modelu gospodarczego, mające na celu większą samowystarczalność produkcji i wzrost konsumpcji, napotykać jednak przeszkody, w tym kolejne fale pandemii i problemy w sektorze nieruchomości. Skutki wojny rosyjsko-ukraińskiej, m.in. rosnące ceny surowców, także mogą wpłynąć na słabsze od zakładanego tempo wzrostu w br. Plany gospodarcze Chin oraz współpraca z Rosją powinny skłaniać UE do zmniejszania współzależności ekonomicznej od ChRL.

Stan gospodarki ChRL. Wzrost gospodarczy Chin w 2021 r. wyniósł 8,1% (spośród największych gospodarek wyższy zanotowały tylko Indie – 9%). Wynikało to m.in. z ożywienia w gospodarce światowej (globalny wzrost PKB w ub.r. wyniósł 5,9% wobec spadku o 3,1% w 2020 r.), które sprzyjało chińskiemu eksportowi. W 2021 r. zdecydowanie wzrosły m.in. produkcja przemysłowa w ChRL (o 9,6% r/r) oraz inwestycje w sektorze produkcyjnym (o 13,5%).

Odnotowano też wysokie tempo wzrostu konsumpcji, w tym sprzedaży detalicznej, która zwiększyła się o 12,5% r/r (przy niskim poziomie w 2020 r., gdy jej wartość spadła o 3,9%), jednak mocno wyhamowała pod koniec ub.r. – w grudniu sprzedaż wzrosła jedynie o 1,7%. Wpłynęło to na osłabienie tempa wzrostu PKB – w IV kw. wyniosło ono zaledwie 4%. Władze ChRL dążą do oparcia przyszłego modelu chińskiej gospodarki na konsumpcji i rodzimej produkcji w ramach [strategii tzw. podwójnej cyrkulacji](#). Według niej podstawą rozwoju Chin ma być rynek wewnętrzny, a współpraca z zagranicą ma być skupiona na wybranych działaniach, np. pozyskiwaniu technologii. Na poziom konsumpcji pod koniec roku miała wpływ m.in. strategia „zero-COVID” (zakładająca częste lokalne lockdowny), problemy z podażą spowodowane zakłóceniami w łańcuchach dostaw, a także niepewność na rynku pracy (oficjalnie bezrobocie w miastach w grudniu ub.r. utrzymywało się na poziomie ok. 5%, lecz w całym kraju było prawdopodobnie wyższe). Wyniki gospodarki ChRL z początku br. były jednak pozytywne. W okresie styczeń–luty sprzedaż detaliczna wzrosła o 6,7% r/r (przy czym poziom, do którego się odnosiło, był wyższy niż rok wcześniej), produkcja

przemysłowa o 7,5%, zaś inwestycje o 12,2%. W całym 2022 r. rząd ChRL przewiduje wzrost gospodarczy w wysokości ok. 5,5%, mniej niż w latach przed pandemią.

Problemy wewnętrzne. W najbliższym czasie wyzwaniem dla chińskiej gospodarki będzie fala zakażeń koronawirusem. Do 12 kwietnia różne formy lockdownów wprowadzono w ponad 40 miastach, m.in. w Szanghaju. Łącznie były nimi objęte tereny zamieszkałe przez ponad 25% ludności i odpowiadające za ponad 40% PKB. Ogranicza to produkcję i zaburza łańcuchy dostaw, zmniejsza konsumpcję, a także wpływa na spadki notowań giełdowych. Władze chcą stymulować popyt i aktywność firm, wprowadzając np. ulgi podatkowe (o wartości ok. 400 mld dol., czyli ok. 2% PKB w br.) i [inwestycje infrastrukturalne](#). W ostatnim roku ujawniły się też problemy sektora nieruchomości, gdzie większość największych firm ma trudności z utrzymaniem płynności finansowej (w tym najbardziej zadłużona – Evergrande). Bankructwo tych firm, często powiązanych finansowo z chińskimi politykami, zagroziłoby stabilności krajowej gospodarki. Dlatego oprócz wsparcia dla deweloperów i sektora bankowego władze próbują ograniczyć spekulacje na rynku (ponad 15% Chińczyków ma więcej niż jedną nieruchomość), nakładając m.in. ograniczenia w zaciąganiu kredytów czy planując wprowadzenie podatku od nieruchomości (jego pilotaż trwa np. w Szanghaju). Wyzwaniem dla gospodarki ChRL są też kwestie [ochrony środowiska i zmiany w sektorze energetycznym](#), w tym odejście od węgla, co może powodować przerwy w dostawach energii, głównie dla przemysłu (miało to miejsce w ub.r.).

BIULETYN PISM

Kontekst międzynarodowy. Zagrożeniem dla chińskiego eksportu jest możliwy spadek globalnego popytu, wynikający m.in. z rosnącej na świecie inflacji. Będą na nią wpływały efekty wojny na Ukrainie, które mogą przełożyć się na sytuację gospodarki ChRL. Będzie to przede wszystkim efektem wyższej cen surowców energetycznych (głównie ropy naftowej) i żywności, której Chiny są dużym importerem, a także nawozów sztucznych. W efekcie w marcu br. inflacja w Chinach wyniosła 1,5% r/r, czyli o 0,6 pkt. proc. więcej niż w lutym. Na początku br. Chiny zniosły restrykcje w imporcie pszenicy z Rosji, co przyczyniło się w styczniu i lutym do wzrostu dwustronnej wymiany towarowej o 40% r/r. Zgromadzone zapasy zboża mogą być użyte do ewentualnego obniżenia cen na chińskim rynku. Choć Chiny wspierają politycznie Rosję, dystansują się od pomagania jej w omijaniu [sankcji](#) nałożonych m.in. przez USA i UE, obawiając się objęcia podobnymi restrykcjami. Chcą jednak utrzymać relacje handlowe z Rosją, a do transakcji (np. do zakupu rosyjskiego węgla czy ropy) coraz częściej używają juanów, co ma zmniejszyć zależność od rozliczeń w dolarach.

Priorytetem dla Chin pozostaje dostęp do zagranicznych rynków. W odniesieniu do UE najważniejsze w tym kontekście są relacje z Niemcami, Francją, Holandią i Włochami, głównymi odbiorcami chińskiego eksportu i inwestycji. Chińczycy zmniejszają np. limity joint-venture dla BMW i zgadzają się na regionalizację sprzedaży francuskiej wieprzowiny (z powodu występowania ASF). Starają się też wpłynąć na te państwa, aby m.in. osłabiały mechanizmy chroniące unijny rynek, np. tworzony obecnie [instrument przeciwko wymuszeniom](#). Zależność UE od współpracy gospodarczej z Chinami daje im także możliwość nacisków politycznych, czego przykładem są [retorsje wobec Litwy](#) wpływające na jednolity rynek unijny.

W relacjach z USA największe znaczenie dla ChRL mają sankcje ograniczające [współpracę międzynarodową chińskich firm](#), ich rozwój technologiczny i dostęp do kluczowych komponentów, np. [półprzewodników](#). Chiny starają się temu zaradzić, m.in. silniej włączając się w międzynarodowe łańcuchy wartości. Służy temu m.in. obowiązujące od 1 stycznia br. Regionalne Kompleksowe Partnerstwo Gospodarcze ([RCEP](#)) skupiające ChRL i 14 innych państw Indo-Pacyfiku. Wyzwaniem dla eksportu ChRL jest także przyjęta w USA w styczniu br. (wejście w życie w czerwcu) ustawa zakazująca importu produktów wytworzonych z wykorzystaniem pracy przymusowej, co ma związek z sytuacją Ujgurów w [Sinciangu, których od państwa wynajmowały do pracy firmy z całych Chin](#).

Wnioski i perspektywy. Gospodarce ChRL udało się dotychczas uniknąć poważniejszych problemów związanych z pandemią

koronawirusa. Uwypukliła ona jednak już istniejące wyzwania, np. zadłużenie przedsiębiorstw. Stosowana przez władze strategia lockdownów jest problemem szczególnie dla kondycji mikro i małego biznesu, odpowiadającego za ok. 60% PKB Chin i 80% zatrudnienia w miastach.

W 2022 r. nadrzędne znaczenie będzie miała stabilizacja wewnętrzna ze względu na jesienny zjazd wyborczy KPCh. Z tego powodu wprowadzenie poważnych zmian jest w najbliższych miesiącach mało realne. Dotyczy to np. podatku od nieruchomości, który dawałby rządowi dokładniejsze informacje na temat majątku członków partii, co mogłoby osłabić ich poparcie dla władz. Sytuacja sektora nieruchomości pokazuje problem powiązań biznesowo-politycznych podczas wdrażania reform gospodarczych. Dlatego też jego restrukturyzacja będzie przebiegać powoli, pod ścisłym nadzorem KPCh. Możliwe osłabienie tempa wzrostu gospodarczego (MFW już obniżył prognozy dla Chin na br. o 0,8 pkt. proc., do 4,8%) będzie skłaniało władze do dalszej stymulacji gospodarki. Może to powodować trudności z większym finansowaniem np. polityki mieszkaniowej i edukacyjnej, mającym w założeniu wzmocnić konsumpcję chińskiej klasy średniej i przyczynić się do wdrożenia strategii tzw. podwójnej cyrkulacji. Wyzwaniem dla ChRL będzie też zakres współpracy ekonomicznej z Rosją. Coraz wyższe koszty ponoszone przez to państwo w wyniku sankcji mogą skłonić Chiny do nieformalnego udzielania wsparcia, aby nie dopuścić do załamania się rosyjskiej gospodarki, a tym samym podtrzymać zdolności Rosji do destabilizacji sytuacji bezpieczeństwa w Europie. Może się to odbywać np. poprzez chińskie inwestycje, rozwój handlu w juanach, kredytowanie firm rosyjskich czy ułatwianie dostępu do technologii z ChRL. Obawiając się restrykcji UE czy USA, Chiny będą koncentrować się na sektorach rosyjskiej gospodarki nieobjętych sankcjami, np. rolno-spożywczym, gazowym czy naftowym.

Unia Europejska – główny kierunek eksportu dla chińskich przedsiębiorstw – dysponuje instrumentami nacisku na ChRL w odpowiedzi np. na kwestie wzajemności w dostępie do rynku czy też łamania przez Chiny zasad WTO. Problemem pozostaje brak jedności politycznej państw członkowskich Unii, w różnym stopniu zaangażowanych we współpracę gospodarczą z ChRL. [Wsparcie przez Chiny rosyjskiej agresji na Ukrainę](#) może jednak sprzyjać większej spójności stanowiska UE wobec Chin. Współpraca chińsko-rosyjska może przyczynić się do postrzegania ChRL bardziej jako systemowego rywala Unii niż gospodarczego partnera i skłaniać ją do zmniejszania dwustronnej współzależności gospodarczej, m.in. przez dywersyfikację łańcuchów dostaw.